

The effectiveness of educational and cultural activities provided through virtual space in the community of aid committee

Maleehe Nurasteh
Mehboobeh Suleimanpour Omran

Abstract:

This research was conducted with the aim of investigating the effectiveness of educational and cultural activities provided through virtual space in the community of Imam Khomeini Relief Committee (RA) in North Khorasan province in 1401. In terms of purpose, application, and the method of doing it, the current research is a bit of a comparative causal type (post-event). The size of the statistical population in the quantitative part of this research is 12,200 people. The sampling method studied in this research is random sampling. The sample size according to the comparative causal research method was 60 people from the Imam Khomeini Relief Committee (RA) of North Khorasan Province, 30 of them received educational and cultural activities and 30 of them received educational activities. And they have not received culture. The data collection tool was a researcher-made questionnaire on the effectiveness of educational and cultural activities provided through virtual space in the community of Imam Khomeini Relief Committee (RA) in North Khorasan Province in 1401. For statistical analysis, T-test was used to answer the research questions and compare the average of two groups. The findings showed that the educational activities provided through virtual space in the community of Imam Khomeini Relief Committee (RA) in North Khorasan province in 1401 are effective in terms of knowledge, skill, attitude, cultural and social dimensions

Keywords: educational and cultural activities, virtual space, help-seeking community

اثربخشی فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد

ملیحه نورسته^۱

محبوبه سلیمانپورعمران^۲

صص ۳۰ - ۴۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۲/۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۴/۷

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی اثربخشی فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ انجام شده است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و روش انجام آن کمی از نوع علی مقایسه‌ای (پس رویدادی) است. حجم جامعه آماری در بخش کمی در این پژوهش ۱۲۲۰۰ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری مورد مطالعه در این پژوهش به صورت نمونه‌گیری تصادفی می‌باشند. حجم نمونه متناسب با روش پژوهش علی مقایسه‌ای، ۶۰ نفر از مددجویان کمیته امداد بوده است که ۳۰ نفر از آنها فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی را دریافت کرده‌اند و ۳۰ نفر از آنها فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی را دریافت نکرده‌اند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته اثربخشی فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد بود. جهت تجزیه و تحلیل آماری برای پاسخ به سؤال‌های پژوهش و مقایسه میانگین دو گروه از آزمون T استفاده شد. یافته‌ها نشان داد فعالیت‌های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از لحاظ بعد دانشی، مهارتی، نگرشی، فرهنگی و اجتماعی مؤثر است.

کلیدواژه‌ها: فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی، فضای مجازی، جامعه مددجویی، کمیته امداد امام خمینی (ره).

^۱ کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

^۲ نویسنده مسئول: گروه علوم تربیتی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

مقدمه

در سال‌های اخیر موضوع فعالیت‌های آموزشی جوامع فقیر، مورد توجه ویژه صاحب‌نظران و دولت‌ها قرار گرفته است. هدف برنامه‌های آموزشی کمک به افراد نیازمند است، تا تلاش نمایند بر کاستی‌هایشان غلبه یابند، جنبه‌های مثبت زندگیشان را بهبود بخشند، مهارت‌ها و توانایی‌هایشان را برای کنترل عاقلانه بر زندگی افزایش داده و آن را در عمل پیاده نمایند (پوتیکا، ۲۰۲۰) در کشور ما یکی از نهادهای تاثیرگذار در زمینه توانمندسازی اقشار ضعیف، کمیته امداد است در سال‌های اخیر، گفتمان مسلط در این نهاد، گفتمان آموزشی و فرهنگی بوده است. از دیدگاه این نهاد، توانمندسازی، فرایند شناسایی استعدادها بالقوه مددجویان، شکوفایی و ارتقا این استعدادها، ظرفیت‌ها و توانایی‌ها با به کار گرفتن سازوکارهای تشویقی، ترغیبی و ترویجی برای انتخاب مسیری جدید در زندگی و قرار گرفتن در چرخه تولید و کسب و کار غایت نگر و ثمربخش است که نتیجه نهایی آن، خروج آنان از چرخه فقر و رسیدن به خودکفایی و پیوستن به جریان اصلی زندگی است (ولیکانی و ولیعی، ۱۳۹۹: ۱۵۸). فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی در معنای عام به شاخه‌ای خاص از علوم انسانی مربوط نیست.

فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی در ابتدا به عنوان یک فن در حرفه مددکاری و پزشکی بالینی و به منظور کمک کردن به بیماران جسمی و روحی مورد استفاده قرار گرفت که امروزه با عنوان ارتقای توانایی از آن یاد می‌شود. بعدها با تکامل علوم و فنون و رشد جهشی آنها در قرون نوزده و بیست، این اندیشه شکل گرفت که انسان‌های سالم از نظر جسمی و روحی هم الزاماً توانمند نیستند و با ایجاد تغییر در نگرش، روابط بین فردی و گروهی و ساختار سازمانی می‌توان توانایی‌های افراد را افزایش داد (محبوبی و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۸). لذا فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی به شکل امروزی و پیشرفته آن طرح و تکامل یافته است. فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی به شکل علمی گامی است به سوی ارتقای توانمندی در جامعه مددجویان کمیته امداد انجام می‌شود. منظور این است که مددجویان به وسیله چنین رویکردی به سطحی از توسعه برسند که بتوانند بر اساس خواست و انتخاب خود به ارضا نیازهایشان پردازند. فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی از یک سو مستلزم ارائه آموزش‌ها و مهارت‌های مفید با رویکرد بازار محور و بر اساس نیازهای جامعه در همه سطوح آموزشی برای جامعه مددجویان می‌باشد و از سوی دیگر نیازمند شناخت و رفع موانع آن و ایجاد زمینه‌های مناسب جهت توسعه فعالیت‌های تولیدی می‌باشد (بیرقی فرد و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۳۳). نقش کمیته امداد، در برنامه‌هایی که با قصد ارتقای سطح زندگی مددجویان اجرا می‌شوند به صورت بالقوه موثر و محوری است. سازمان‌هایی که می‌خواهند فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی را در جامعه مددجویان تقویت کنند، نمی‌توانند آن را تحمیل کنند، زیرا سبب شکست اهداف خواهد شد. بنابراین نقش سازمان‌هایی مانند کمیته امداد بسیار حساس است. اما گاهی موانع موجود و یا محرومیت از زمینه‌های ضروری و یا محیط نامساعد مانع از فعلیت یافتن قوای مددجویان می‌شود که لازم است این وضعیت برطرف شود تا فعلیت توان‌هایشان تحقق یابد. نکته ضروری اینجاست که میان فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی الزاماً رابطه همخطی وجود ندارد. فراهم کردن زمینه‌های آموزشی و فرهنگی در تولید بیشتر، به معنای توانمند کردن مددجویان برای

خوداتکایی، تجهیز منابع و عاملیت نیست. اگر چه افزایش مشارکت بیشتر در حوزه اقتصادی شرط لازم برای توانمندسازی ممدجویان است، اما کافی نیست و توجه به همه ابعاد ضروری است (خلاتی، ۱۳۹۴: ۱۰۵).

در جهان امروز، علی رغم پیشرفت در زمینه‌های مختلف علمی، هنوز بشر نتوانسته مشکل فقر و محرومیت بخش عظیمی از جامعه جهانی را حل نماید. هنوز گروه‌های مختلفی از مردم؛ از داشتن شغل، مسکن، غذا، بهداشت و.... محروم هستند. این مسئله متفکران حوزه علوم انسانی و اجتماعی را به سوی ایجاد زمینه‌های فقرزدایی و کاهش محرومیت سوق داده و سبب شده تا رویکردهای رفاهی از سوی برخی از صاحب‌نظران به عنوان راه حلی برای کاهش فقر و ایجاد زمینه‌های توسعه اجتماعی - اقتصادی، ارائه شود (حمزه لو و رحیمی، ۱۳۹۹: ۵). رویکردهای رفاهی، رهیافت‌هایی هستند که بیشتر تاکید به ارائه خدمات و حمایت‌های مالی به افراد فرودست جامعه دارد و سعی دارد تا با تقدیم کمک‌های اولیه به محرومین، رفاه اجتماعی را در سطح جامعه گسترش دهد. از این رو در دهه‌های اخیر رویکرد توانمندسازی در نقد رویکردهای رفاهی که مبتنی بر ارائه خدمات مالی است و افراد را تبدیل به گیرندگان و مستمری بگیران صرف کمک‌های اولیه می‌نماید، ارائه شد. بنا بر تعریف، توانمندسازی به معنای توجه به نیازهای استراتژیک افراد و ارتقای موقعیت اجتماعی، سیاسی و تقویت بنیه اقتصادی آنان است، به نحوی که قادر به بهره‌گیری از استعدادها و قابلیت‌های خود باشند و به انسان‌های مستقل و فعال در تحول جامعه تبدیل شوند که بدون نیاز به دریافت کمک از هرگونه منبعی امور مربوط به خود و خانواده شان را اداره نمایند. بنابراین توانمندسازی افراد، بویژه اقشار محروم جامعه یکی از مهمترین راه‌های کاهش فقر و نابرابری اجتماعی در جامعه است (بنی اسد و زیننده، ۱۳۹۸: ۱۵۷).

کمیته امداد به عنوان یکی از بزرگ‌ترین نهادهای حمایتی در طی سال‌های اخیر توانسته با تحت پوشش قرار دادن بیش از ده درصد افراد محروم و آسیب دیده مناطق مختلف کشور (بنا بر آمار اعلام شده در سالنامه آماری کمیته امداد) در جهت فقرزدایی و کاهش نابرابری‌های اجتماعی اقدامات موثری انجام دهد، با این حال هنوز پدیده فقر در بسیاری از نقاط سرزمینمان به چشم می‌خورد و این مسئله کارشناسان و برنامه ریزان حوزه مسائل اجتماعی را بر آن داشته تا با ارائه راهکارهایی علمی و عملی در جهت کاهش فقر گام بردارند (محمدی و همکاران ۱۳۹۸: ۸۲). رسانه‌های جمعی اکنون در دسترس همه انسان‌ها هستند. دیگر از این پس رسانه‌ها جزء نیازهای اساسی انسان نوگرایند. جوانان، گروه اثرگذار و قشر حساس جامعه هستند و در چگونه رقم خوردن آینده کشور، نقش مستقیم دارند. فراگیر شدن بهره‌مندی از اینترنت در ایران و عضویت پررنگ جوانان ایرانی در شبکه‌های اجتماعی مجازی، ضرورت بررسی اقدامات ویرانگر این شبکه‌ها را در حوزه باورها و ارزش‌های دینی دو چندان می‌کند به همین دلیل پژوهش و برنامه ریزی برای ارتقاء سطح سواد مخاطبین فضاهای مجازی، امری ضروری است (مبینی مقدس و عبد سرمدی، ۱۳۹۳: ۲۵).

در جهان امروز پیشرفت تکنولوژی در زمینه ارتباطات و انتقال اطلاعات باعث به وجود آمدن تعاملات ارتباطی زیادی در سراسر جهان شده است. مشکل مدیریتی در عرصه اینترنت از ابتدای شکل‌گیری این شبکه تا کنون به صورت معضلی پایدار، ذهن بسیاری از اندیشمندان، سیاستمداران و برنامه ریزان کشورهای مختلف را درگیر کرده است (محبی، ۱۳۹۲: ۴۱). بشر همواره به دنبال کشف پدیده‌های اطراف و افزایش آگاهی خویش نسبت به آنها بوده است. انسان‌ها در خلال زندگی، مجبور به انجام فعالیت‌های مختلفی هستند که بدون شناخت و درک جهان پیرامون خود، امکان پذیر نیست. برای دستیابی به سطح قابل قبولی از شناخت و درک پدیده

ها، به اطلاعات نیاز است و اطلاع یابی، همواره به عنوان یکی از بنیادی‌ترین نیازهای بشر برای توسعه و پیشرفت مطرح بوده است (عزیزی و امرایی نیا، ۱۳۹۷: ۷۶). یکی از مهمترین راه حل‌های کاهش مسئله فقر که در بسیاری از کشورهای دنیا نیز اجرا شده، بحث توانمندسازی افراد ناتوان و مددجویان در جامعه است. تاکید بر توانمندسازی مددجویان به دلیل اهداف توسعه‌ای و نقشی که در تعالی و رشد اقتصادی جوامع دارد، صورت گرفته است. به نظر می‌رسد که توانمندسازی مددجویان و مشارکت آنان در فرایندهای مختلف زندگی به عنوان یکی از عوامل مهم در اجرای موفقیت آمیز برنامه‌های مبارزه با فقر تلقی می‌شود. توانمندسازی به عنوان یکی از راه‌هایی افزایش بهره‌وری از استعدادها و توانایی‌های بالقوه مددجویان، تحت تاثیر عوامل مختلفی نظیر میزان مشارکت و انسجام اجتماعی، سطح آگاهی و اطلاعات افراد و میزان اعتماد اجتماعی است. بنابراین می‌توان گفت میزان برخورداری مددجویان از این سرمایه‌ها، در چگونگی و میزان توانمندی وی در جامعه و ارتقاء و بهبود سطح زندگی اجتماعیش نقش موثری دارد. با توجه به مسائل ذکر شده به نظر می‌رسد، بررسی تاثیر سرمایه‌های اجتماعی و مولفه‌های آن در توانمندسازی مددجویان لازم و ضروری است (پرپنچی، ۱۳۹۴: ۶۸). اینترنت عرصه نوینی را برای نشر، تبادل و ارائه اطلاعات فراروی بشر قرار داده است که از بسیاری جهات یک انقلاب عمیق محسوب می‌شود، انقلاب به آن معنی که به تدریج بنیان‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و تکنولوژیکی جوامع را دگرگون می‌کند.

در آینده‌ای نه چندان دور، حجم عمده مبادلات علمی، آموزشی، اقتصادی و بسیاری از فعالیت‌های جوامع منحصرأ از طریق اینترنت انجام خواهد گرفت شبکه‌های اجتماعی، یکی از سرویس‌های مهم اینترنتی است که توجه کاربران زیادی را در سراسر جهان به خود جلب کرده است. مهمترین مزایای این شبکه‌ها را می‌توان انتشار سریع و آزادانه اطلاعات و آموزش دانست که به افزایش قدرت تحلیل و تقویت روحیه انتقادی در سطح جامعه می‌انجامد (ایوانز؛ ۲۰۱۰: ۲۳۴). فایده اینترنت در امر آموزش این است که از طریق آن می‌توان بدون انتظارهای طولانی مدت، بسیاری از اطلاعات را در آن واحد یا در چند ساعت به دست آورد و با توجه به اینکه این شبکه از اتصال میلیون‌ها شبکه دیگر تشکیل شده است، دسترسی به این امکانات و بانک‌های اطلاعاتی آسان‌تر و سریع‌تر می‌شود با عضو شدن کاربران اینترنت در گروه‌های مجازی علمی و تخصصی، آنها می‌توانند در جریان آخرین اطلاعات موجود در رشته‌های تخصصی خود قرار گیرند؛ زیرا همه‌ی اعضای آن در جریان پیام‌های علمی که توسط یک نفر صادر می‌شوند قرار دارند. هم‌اکنون انجام عمل‌های مهم جراحی به شکل هدایت از راه دور و با شرکت چند متخصص که هر کدام در گوشه‌ای از دنیا به کار مشغول هستند و می‌توانند در یک آن ناظر عمل جراحی یا راهنمایی کننده‌ی آن باشند، در تعدادی از مراکز مجهز درمانی متداول شده است لذا یکی از مناسب‌ترین راه‌های تقویت توانمندی‌های مددجویان آموزش از طریق فضای مجازی خواهد بود (ولیکانی و ولیئی، ۱۳۹۹: ۱۵۷). در نهاد کمیته امداد امام خمینی (ره) که با هدف دستگیری و یاری نمودن محرومان و مستضعفان تشکیل گردیده، این نهاد را بر آن داشته که در برنامه ریزی‌های مختلف اجتماعی خود، علاوه بر کمک‌های مادی فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی را مدنظر قرار دهد (طالب زاده، ۱۳۹۵: ۲۸).

ظهور پدیده فقر در خانواده‌ها موجب آسیب پذیر شدن آنها در برابر انحرافات اجتماعی و اخلاقی شده و لذا مصون سازی خانواده ها در برابر آسیب‌های اجتماعی از ضرورت‌های اجتناب ناپذیر در جامعه از سوی کارگزاران فرهنگی کشور است که کمیته امداد

امام خمینی (ره) در اهداف فرهنگی خود به منظور زدودن فقر فرهنگی از خانواده‌های تحت حمایت و کاهش آثار فرهنگی فقر در جامعه مورد حمایت است (صالحیان، ۱۳۹۴: ۳۵). ولیخانی و ولیئی (۱۳۹۹) نشان دادند حمایت مراکز آموزشی و صنعتگران از مددجویان کارآفرین و توانایی غلبه بر موانع موجود و قابلیت دسترسی مددجویان به منابع مورد نیاز در این مدل به عنوان متغیرهای تعدیل کننده شناسایی شده و در نهایت منجر به: توانمندسازی شغلی و رضایتمندی مددجویان (متغیرهای فردی) و رشد خدمات و بهبود فرآیند کسب و کار و ترویج فرهنگ خوداتکایی (متغیرهای سازمانی) در این مدل گردیده است. این رهنمود امام خمینی (ره) که می‌فرمایند: «کار امداد، مدد به کار است، مدد به حیات است و مدد به زندگی شرافتمندانه است»؛ به خوبی نقشه راه را برای امداد تبیین نموده است که مدد به حیات که می‌توان آن را امدادگری نامید، در قالب خدمات حمایتی به خوبی انجام می‌گردد، مدد به کار نیز از طریق طرح‌های خوداشتغالی و خودکفایی صورت گرفته است، اما هدف غایی که همانا زندگی شرافتمندانه است از طریق توانمندسازی اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، به منظور افزایش اعتماد به نفس، حفظ استقلال توان تصمیم‌گیری و کرامت انسانی، رضایت از زندگی، تا رسیدن به خوداتکایی و اشتغال و معیشت پایدار، امکان‌پذیر است (شیرزادی، ۱۳۹۹: ۱۱). برای رسیدن به این مقصود تنها راه توسعه فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی است که امروزه مورد توجه سایر کشورها قرار گرفته و تجارب موفقی هم در این زمینه وجود دارد (پورامیری، ۱۳۹۸: ۲۶). فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی برای سالم سازی خانواده‌ها را جزء برنامه‌های مهم خود قرار داده و پس از اقدام به سوادآموزی خانواده‌ها نسبت به آموزش‌های اعتقادی، اخلاقی، احکام، بهداشت و بهداشت روان، مهارت‌های آنان را افزایش داده و به سالم سازی خانواده‌ها کمک می‌نماید.

از ابتدا هدف از اجرای طرح نظام جامع آموزشی و تربیتی خانواده در کمیته امداد، تحکیم بنیان و توانمندسازی فکری و فرهنگی تحت حمایت قرار گرفته است (آئین نامه اجرایی طرح آموزش خانواده کمیته امداد امام خمینی (ره)، ۱۳۹۹: ۴). افروزنیا و همکاران (۱۴۰۱) مدل خلق نوآوری اجتماعی در کمیته امداد با سه مقوله کلان تسهیل کننده های محیطی نوآوری اجتماعی، خلق نوآوری اجتماعی و توسعه اجتماعی و با محوریت مقوله خلق نوآوری اجتماعی شناسایی نمودند. آذرکیش (۱۴۰۰) دریافتند تسهیلات اشتغال زایی تخصیصی کمیته امداد بر توسعه (مالی، حمایتی، آموزشی و ارتباطی) کسب و کارهای کوچک تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد و همچنین تسهیلات اشتغال زایی و توسعه کسب و کارهای کوچک تخصیصی کمیته امداد از وضعیت مناسبی برخوردار می‌باشد. تسهیلات اشتغال زایی تخصیصی کمیته امداد بر توسعه کسب و کارهای کوچک تاثیر مثبت داشته و زمینه اشتغال بهتر را فراهم خواهد کرد. حاجی‌کتابی تلک‌آبادی (۱۴۰۰) نشان داد بین رضایتمندی کارمندان از آموزش الکترونیک با امتیاز بهره‌وری سازمانی، یک همبستگی مستقیم و معنا دار به میزان ۰٫۸۲ وجود دارد که این میزان همبستگی در حد مطلوب می‌باشد. لذا به نظر می‌رسد افزایش رضایتمندی پرسنل در خصوص آموزش‌ها و بازآموزی‌ها می‌تواند منجر به بهبود بهره‌وری سازمانی بیانجامد. دریکوند و گلرد (۱۴۰۰)، مفهوم خودکفایی و اشتغال به عنوان پدیده محوری انتخاب شد. شرایط علی در قالب دودسته عوامل محیطی و سازمانی جای گرفتند و شش مقوله اصلی شامل قابلیت‌های سازمان، اقدامات حوزه بازاریابی، اقدامات حوزه تجاری، اقدامات حوزه اجتماعی، اقدامات حوزه طراحی و پیشنهاد شغل، اقدامات حوزه مشاوره شغلی، ضمانت‌های سهل الوصول برای مددجو، راهبری شغلی و عوامل محیطی به عنوان راهبرد انتخاب شدند. عوامل مداخله‌گر در دودسته تقویت کننده و تضعیف کننده شناسایی شدند.

استراتژی سازمان، سیاست‌های اجرایی اشتغال کمیته امداد، برنامه‌ها و اقدامات مدیریتی، برنامه‌های آموزش شغلی، ثبات مدیریت و برون سپاری به عنوان عوامل زمینه و بستر ساز کارآفرینی اجتماعی سازمانی تعیین شدند در نهایت پیامدهای کارآفرینی اجتماعی سازمانی در سه سطح خرد، میانی و کلان تعیین شدند. ولیخانی و ولیی (۱۳۹۹) نشان داد که گرایش به ریسک پذیری مددجویان و نیاز به استقلال و موفقیت و انگیزه طلبی آنها (متغیرهای فردی) و همچنین نیازسنجی فعالیتهای کارآفرینی و هدفمندی نیازها و حمایت مدیریت و فرهنگ کارآفرینی (متغیرهای سازمانی) به عنوان مهمترین عوامل اثرگذار مورد تایید قرار گرفتند و علاوه بر آن: حمایت مراکز آموزشی و صنعتگران از مددجویان کارآفرین و توانایی غلبه بر موانع موجود و قابلیت دسترسی مددجویان به منابع مورد نیاز در این مدل به عنوان متغیرهای تعدیل کننده شناسایی شده و در نهایت منجر به : توانمندسازی شغلی و رضایتمندی مددجویان و رشد خدمات و بهبود فرآیند کسب و کار و ترویج فرهنگ خوداتکایی (متغیرهای سازمانی) در این مدل گردیده است. شکور و همکاران (۱۳۹۵) یافته‌ها حاکی از آن است که پاسخگویان از نظر پارامترهای اقتصادی و اجتماعی هنوز خود را فقیر می دانند و تنها از نظر پارامتر فرهنگی خود را فقیر ندانسته‌اند. به طوری که بین مولفه‌های اقتصادی دریافت مستمری و متوسط درآمد ماهیانه خانوار با کاهش فقر روستائیان مورد بررسی رابطه معنادار وجود داشته روابط بین مولفه‌های فرهنگی و کاهش فقر، تنها بین آموزش‌های کمیته امداد و کاهش فقر رابطه معناداری برقرار بوده و مولفه سطح تحصیلات با کاهش فقر ارتباط معناداری نداشت. می‌توان بیان کرد که کمیته امداد اگرچه تاحدودی توانسته در برخی از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زمینه‌های رشد را در بین روستائیان تحت پوشش فراهم آورد، ولی نتوانسته فقر در بین آنان را به طور محسوسی کاهش داده و یا از بین ببرد. قنبری و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد که بار عاملی هر یک از مولفه‌های اشتغال پایدار شامل امنیت شغلی ۰/۸۸، اقتصاد و درآمد ۰/۸۱، تثبیت جمعیت ۰/۴۷، توانمندی شغلی ۰/۵، کیفیت اشتغال ۰/۷۸، رضایت از وام ۰/۵، توسعه شغل‌های جدید ۰/۶۳ و متنوع سازی فعالیت‌ها ۰/۹۴ در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ قرار دارد که گویای نقش موثر کمیته امداد در توسعه هر یک از این ابعاد و در نتیجه توسعه اشتغال در منطقه است.

پرنچی (۱۳۹۴) دریافتند در میان مولفه‌های متغیر وابسته (میزان توانمندسازی)، میزان تاثیر گذاری مشارکت اجتماعی بر توانمندسازی در بیشترین حد و روابط اجتماعی در کمترین حد بوده است و در نهایت می‌توان تاثیرگذاری سرمایه اجتماعی بر توانمندسازی را با ترکیب ابعاد چهارگانه مورد نظر این پژوهش، پذیرفت. کیانیان و همکاران (۱۳۹۳) نشان داد توانمندی آموزشی ۱۵۹ (۶۳/۵٪) نفر از کارکنان مراکز بهداشتی در حد خوب و قابل قبول قرار دارد و بین توانمندی آموزشی کارکنان با مشخصات فردی آنها نظیر سابقه کار، سن، مدرک تحصیلی، وضعیت استخدامی و میزان رضایتی که کارکنان از شغل خود داشتند، اختلاف معناداری وجود داشت؛ همچنین بین دوره‌هایی که کارکنان جهت ارتقای سطح علمی خود گذرانده بودند و کارگاه‌های آموزشی مبنی بر ارتقای مهارت‌های آموزشی با توانمندی آموزشی آنها اختلاف معناداری دیده شد اگرچه توانمندی آموزشی کارکنان مراکز بهداشتی درمانی در حد خوب و عالی می‌باشد اما وضعیت توانمندی در حیطه‌های مهارت‌های حین آموزش و توسعه و نحوه عملکرد و مسوولیت حرفه‌ای رضایت بخش نیست. نتایج مطالعه حاضر داده‌های مناسب در زمینه توانمندی آموزشی کارکنان را برای مدیران مراکز بهداشتی و درمانی فراهم نموده است.. ناصری و سالارزهی (۱۳۹۱) نشان می‌دهند که بخشی از خدمات ارائه شده توسط کمیته امداد که در قالب دو بخش خدمات مالی و خدمات آموزشی ارائه می‌شوند مانند وام خوداشتغالی، اعتبارات خرد،

مستمری موردی و آموزش خانواده بر توانمندسازی زنان سرپرست خانوار تاثیر دارند، اما برگزاری کلاس‌های آموزشی مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و نهضت سوادآموزی بر توانمندسازی این زنان تاثیر ندارد.

لی بان^۵ و همکاران (۲۰۲۲) نشان داد ارائه حمایت‌های مالی دولت به نیازمندان بر توسعه کسب و کارهای کوچک برای نیازمندان در جامعه تاثیر مثبت داشته و موجب ایجاد و توسعه اشتغال در جامعه شده است الیس^۶ (۲۰۲۰) نشان داد عملکرد دولت در بیشتر خدمات ارائه دهنده در سطح بالا و قابل قبولی بوده است، میزان رضایتمندی از خدمات ارائه شده در سازمان مناسب ارزیابی گردیده و تفاوت معناداری بین میزان رضایتمندی از خدمات دولت، میزان گذران اوقات فراغت، کیفیت زندگی نیازمندان وجود دارد. کارمالن^۷ (۲۰۲۰) نشان داد حمایت‌های مالی دولت بر وضعیت اقتصادی خانوارهای تحت پوشش بیمه بیکاری تاثیر معنی داری داشته است، اما این حمایت‌ها بر وضعیت درآمد و مسکن خانوارهای تحت پوشش بیمه بیکاری تاثیر معنی داری نداشته است. اندرسون^۸ (۲۰۱۹) نشان داد آموزش‌های توانمندسازی اشتغال در موفقیت مالی در مهاجران بدون شغل مؤثر بوده است. گایلز^۹ (۲۰۱۸) نشان داد از طریق آموزش مجازی به مشاغل کوچک می‌توان توانمندی آنها را در جهت عملکرد موفق‌تر ارتقا داد. زارت^{۱۰} (۲۰۱۸) نشان داد آموزش به وسیله تلفن همراه در توانمند سازی مؤسسات خدمات رسانی به نیازمندان مؤثر بوده‌اند. داگلاس^{۱۱} (۲۰۱۶) نشان داد آموزش‌هایی که نیازمندان دریافت می‌کنند با امکان موفقیت بیشتر آنها در زمینه شغلی ارتباط دارد. کامیکس^{۱۲} (۲۰۱۵) نشان داد آموزش‌های محیط مجازی در افزایش مهارت‌های نیازمندان به شغل و پول مؤثر است. زارات^{۱۳} (۲۰۲۰) نشان دادند آموزش به افراد بی‌خانمان در جهت ایجاد اشتغال مفید در جامعه موفق بوده است همچنین گایلز^{۱۴} (۲۰۱۸) دریافتند از طریق آموزش مجازی به مشاغل کوچک می‌توان توانمندی آنها را در جهت عملکرد موفق‌تر ارتقا داد. چه بسا برنامه‌ها و فعالیت‌های متعددی برای تحقق اهداف کمیته امداد اجرا و پیاده سازی شده باشند ولی پس از بررسی و ارزشیابی اثربخشی آنها، به خاتمه برنامه ها و فعالیت‌ها رأی داده شده و بسیاری منابع در این رابطه به هدر رفته است. سنجش اثر بخشی برنامه‌ها از این حیثه نیز اهمیت دارد که علاوه بر سنجش میزان تحقق اهداف، به نقاط قوت و ضعف برنامه‌ها نیز می‌توان دست یافت که با تقویت نقاط قوت و اصلاح نقاط ضعف سعی در تحقق هر چه بیشتر اهداف کمیته امداد داشت (مانندی زاده، ۱۳۹۸: ۲۱).

با توجه به تاکید دولت در برنامه پنجم توسعه کشور مبنی بر توانمندسازی و خروج سالانه ۱۰ درصد از افراد دارای قابلیت بازتوانی از چرخه حمایت، می‌بایست آموزش کارآفرینی به افراد محروم و فقیر جامعه، جهت اجرای عدالت و کاهش فقر مورد توجه روز افزون دولتمردان قرار گیرد فقرا عموماً از استعداد و توانمندی‌های بالقوه خوبی برخوردارند که زیر خاکستر فقر پنهان مانده‌اند. این افراد کسانی هستند که به دلایل مختلف به فقر ناخواسته گرفتار شده‌اند. بنابراین فراهم نمودن بستر راه اندازی کسب و کار به عنوان

^۵- Li Ban

^۶- Eliss

^۷- Karmalen

^۸- Anderson

^۹- Gayles

^{۱۰}- Zaret

^{۱۱}- Daglas

^{۱۲}- Comeaux

^{۱۳}- Zararett

^{۱۴}- Gayles

بازوی توانمند مبارزه با فقر موجب خرید و فروش کالا، تولید یا عرضه خدمات به منظور به دست آوردن سود خواهد شد کمیته امداد نیز این راهکار را در سرلوحه برنامه‌های خود قرار داده و مصمم می‌باشد تا کمبود مخارج مددجویان را از طریق شناسایی استعدادهای نهفته آنان و تلاش در جهت ترویج و توسعه فرهنگ کارآفرینی و در نتیجه تأمین مخارج آنان بواسطه کار و تلاش خودشان انجام دهد ۲۵۵ خانوار با جمعیتی حدود ۱۱۲ هزار نفر در استان خراسان شمالی زیر پوشش خدمات حمایتی کمیته هستند. آموزش دادن در اولویت برنامه‌های کمیته امداد قرار داده شده است این آموزش‌ها محتمل بر مجموعه‌ای از برنامه‌های ابزاری مناسب و در دسترس برای پرورش جنبه‌ها و استعدادهای مورد نیاز جوامع جهت حفظ حرمت و شأن اجتماعی خویش مهم در نظر گرفته می‌شود. نوع و نحوه ارائه اثر بخش موضوعات آموزشی به نحوی باید انتخاب شود که نه تنها باعث اتلاف وقت نگردد بلکه مقدمات تربیت افرادی توانمند جهت تحقق اهداف کمیته امداد را فراهم نماید. با بررسی مزایا و ابعاد مختلف ایجاد اشتغال در بین نیازمندان جامعه، ایجاد فضای مناسب برای انجام فعالیت‌های مختلف کسب و کار در توانمندسازی افراد نقش بسزایی ایفاء می‌نماید. آموزش و ارتقاء سطح آگاهی‌های افراد نیازمند از طریق افزایش توان فکری، مهارت‌های زندگی، مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های کسب و کار آنها افزایش توان اقتصادی افراد و خانواده‌های مستعد تا مرز خودکفائی آنها به نحوی که آثار فقر و محرومیت از زندگی فردی و خانوادگی که سایه سرپرست بر سر خویش ندارند و بایست تکفل چندین نفر را نیز بر دوش خویش بگیرند و همین شاید باعث ارتقای توانمندی و در نتیجه رفع سایه محرومیت و در نهایت استقلال و زندگی مناسب در جامعه مددجویان شود. با توجه به مطالب فوق پژوهشگر به دنبال پاسخ به این پرسش است که آیا فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ مؤثر است؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و روش انجام آن کمی از نوع علی مقایسه‌ای (پس رویدادی) است. جامعه آماری به مجموعه افراد، اشیاء و یا به طور کلی پدیده‌هایی اطلاق می‌شود که پژوهشگر می‌تواند نتیجه مطالعه خود را به کلیه آنها تعمیم دهد. برای اجرای پرسشنامه، آزمون و مداخلات آموزشی لازم است، به طریقی به اطلاعات مورد نظر دست یافته شود. برای این منظور، جامعه آماری را مددجویان کمیته امداد استان خراسان شمالی که در فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی ارائه شده از طریق فضای مجازی شرکت داشته‌اند، تشکیل می‌دهد. حجم جامعه آماری در بخش کمی در این پژوهش ۱۲۲۰۰ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری مورد مطالعه در این پژوهش به صورت نمونه‌گیری تصادفی می‌باشند. حجم نمونه متناسب با روش پژوهش علی مقایسه‌ای، ۶۰ نفر از مددجویان کمیته امداد استان خراسان شمالی بوده است که ۳۰ نفر از آنها فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی را دریافت کرده‌اند و ۳۰ نفر از آنها فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی را دریافت نکرده‌اند. جهت گردآوری اطلاعات از مطالعات کتابخانه‌ای به روش فیش برداری و پرسشنامه استفاده شده است ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته اثربخشی فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی ارائه شده در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ بود که این پرسشنامه از بررسی مبانی نظری تحقیق و موارد شناسایی شده در پژوهش‌ها و نظریه‌های مختلف ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال است و ابعاد حوزه مذهبی، حوزه کارآفرینی، حوزه خانواده و فرزندپروری و حوزه مهارتی را می‌سنجد بر اساس مؤلفه‌های شناسایی شده مدل مناسب ارائه شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده نحوه نمره‌گذاری آن به صورت مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت است و از خیلی زیاد با

نمره ۵ تا خیلی کم با نمره ۱ نمره گذاری شده است. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید و خبرگان بررسی و تأیید شد و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ $0/82$ محاسبه شد. با توجه به سوالات پژوهش از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده می‌شود. برای توصیف داده‌ها از شاخص مرکزی و پراکندگی مانند میانگین، انحراف معیار استفاده شد همچنین برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کالموگروف اسمیرنوف استفاده شد و برای پاسخ به سؤال‌های پژوهش و مقایسه میانگین دو گروه از آزمون T استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین همه گویه‌های فعالیت‌های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ در گروه ۱ (کسانی که آموزش ندیده‌اند) پایین‌تر از ۳ بوده است و میانگین همه گویه‌های فعالیت‌های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ در گروه ۲ (کسانی که آموزش دیده‌اند) بالاتر از حد متوسط ۳ بوده است. طبق اطلاعات جدول ۱ ملاحظه می‌شود که سطح معنی‌داری هر چهار مؤلفه پرسشنامه (حوزه مذهبی، حوزه کارآفرینی، حوزه خانواده و فرزندپروری و حوزه مهارتی) از $0/05$ بزرگ‌تر است. بنابراین توزیع پراکندگی نمرات هر چهار مؤلفه پرسشنامه، نرمال می‌باشد.

جدول ۱- نتایج آزمون کالموگروف- اسمیرنوف برای توزیع نرمال بودن توزیع نمرات

متغیر	تعداد	آزمون Z کالموگروف- اسمیرنوف	سطح معنی داری
حوزه مذهبی	۶۰	۱/۵۵	۰/۰۵۹
حوزه کارآفرینی	۶۰	۱/۷۱	۰/۰۶۴
حوزه خانواده و فرزندپروری	۶۰	۱/۵۲	۰/۰۶۰
حوزه مهارتی	۶۰	۱/۶۳	۰/۰۶۹

سؤال اول: آیا فعالیت‌های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه مذهبی مؤثر است؟ جهت بررسی تأثیر فعالیت‌های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ از حوزه مذهبی از آزمون T استفاده شد و نتایج طبق جدول ۲- می‌باشد.

جدول ۲- برآورد میانگین و درصد و انحراف معیار حوزه مذهبی

شاخص‌ها	آماره تی	درجه آزادی	P- مقدار	تفاوت میانگین	در ۹۵ درصد اطمینان
---------	----------	------------	----------	---------------	--------------------

مؤلفه						
حوزه مذهبی	۱۶/۶۸	۵۹	۰/۰۰۱	۰/۸۶	۰/۲۴	حد بالا

چنانچه در جدول ۲ مشاهده می شود اختلاف میانگین بین دو گروه ۰/۸۶ بوده است. همچنین مقدار t ، ۱۶/۶۸ به دست آمده است و سطح معنی داری به دست آمده ($sig < 0/05$) نشان می دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ از حوزه مذهبی اثربخش بوده است.

سؤال دوم: آیا فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه کارآفرینی مؤثر است؟ جهت بررسی تأثیر فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه کارآفرینی از آزمون T استفاده شد و نتایج طبق جدول ۳ می باشد.

جدول ۳ برآورد میانگین و درصد و انحراف معیار حوزه کارآفرینی

در ۹۵ درصد اطمینان		تفاوت میانگین	P- مقدار	درجه آزادی	آماره تی	شاخص ها
حد پایین	حد بالا					مؤلفه
۰/۴۸	۱/۳۲	۰/۹۵	۰/۰۰۱	۵۹	۱۵/۹۸	حوزه کارآفرینی

چنانچه در جدول ۳ مشاهده می شود اختلاف میانگین بین دو گروه ۰/۹۵ بوده است. همچنین مقدار t ، ۱۵/۹۸ به دست آمده است و سطح معنی داری به دست آمده ($sig < 0/05$) نشان می دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ از حوزه کارآفرینی اثربخش بوده است.

سؤال سوم: آیا فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه خانواده و فرزندپروری مؤثر است؟ جهت بررسی تأثیر فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه خانواده و فرزندپروری از آزمون T استفاده شد و نتایج طبق جدول ۴- می باشد.

جدول ۴-: برآورد میانگین و درصد و انحراف معیار حوزه خانواده و فرزندپروری

در ۹۵ درصد اطمینان		P- مقدار	آماره تی	شاخص ها

مؤلفه	درجه آزادی	تفاوت میانگین	حد پایین	حد بالا
حوزه خانواده و فرزند پروری	۱۵/۰۹	۰/۶۱	۰/۲۶	۱/۳۹

چنانچه در جدول ۴- مشاهده می شود اختلاف میانگین بین دو گروه ۰/۶۱ بوده است. همچنین مقدار t ، ۱۵/۰۹ به دست آمده است و سطح معنی داری به دست آمده ($\text{sig} < ۰/۰۵$) نشان می دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه خانواده و فرزندپروری اثربخش بوده است.

سؤال چهارم: آیا فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه مهارتی مؤثر است؟ جهت بررسی تأثیر فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد استان خراسان شمالی در سال ۱۴۰۱ از حوزه مهارتی از آزمون T استفاده شد

جدول ۵ برآورد میانگین و درصد و انحراف معیار حوزه مهارتی

شاخص ها		آماره تی	درجه آزادی	P -مقدار	تفاوت میانگین	در ۹۵ درصد اطمینان	
مؤلفه						حد پایین	حد بالا
حوزه مهارتی		۱۶/۹۵	۵۹	۰/۰۰۱	۰/۷۸	۰/۴۸	۱/۳۴

چنانچه در جدول ۵ مشاهده می شود اختلاف میانگین بین دو گروه ۰/۷۸ بوده است. همچنین مقدار t ، ۱۶/۹۵ به دست آمده است و سطح معنی داری به دست آمده ($\text{sig} < ۰/۰۵$) نشان می دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه مهارتی اثربخش بوده است.

بحث و نتیجه گیری

سؤال اول: آیا فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه مذهبی مؤثر است؟ نتایج نشان می دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیت های آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه مذهبی اثربخش بوده است.

سؤال دوم: آیا فعالیتهای آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد امام از حوزه کارآفرینی مؤثر است؟ نتایج نشان می‌دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیتهای آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه کارآفرینی اثربخش بوده است.

سؤال سوم: آیا فعالیتهای آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه خانواده و فرزندپروری مؤثر است؟ نتایج نشان می‌دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیتهای آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه خانواده و فرزندپروری اثربخش بوده است.

سؤال چهارم: آیا فعالیتهای آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه مهارتی مؤثر است؟ نتایج نشان می‌دهد که از دیدگاه مددجویان فعالیتهای آموزشی ارائه شده از طریق فضای مجازی در جامعه مددجویی کمیته امداد از حوزه مهارتی اثربخش بوده است. توانمندسازی و ایجاد اولویتهای اقتصادی برای کسب و کارهای متوسط بستری مناسب برای اشتغال و توسعه اقتصادی و اجتماعی هر جامعه‌ای است. در این پژوهش با ارائه اهداف، اهمیت و اشراف کامل برخی مدل‌های اجرا شده توانمندسازی اقتصادی به روش پیمایشی مدل اجرایی توانمندسازی و ایجاد اولویتهای اقتصادی کسب و کارهای متوسط کشاورزی مددجویان مورد حمایت کمیته امداد مورد بررسی قرار گرفت. به سبب وجود نرخ بالای بیکاری در سطح جامعه، ایجاد شغل یکی از اولویتهای سیاسی دولت و جامعه شده است. اهمیت ایجاد شغل و حتی تخریب شغل در هر اقتصاد را نمی‌توان نادیده گرفت. با وجود اقدامات کمیته امداد در زمینه‌های گوناگون، این نهاد در خودکفا کردن مددجویان به صورت موفق عمل نکرده است. بنابراین، در راستای اعطای تسهیلات به مددجویان تحت پوشش باید هر گونه برنامه ریزی در متناسب با شرایط و توانایی جسمی و روحی افراد تحت پوشش صورت بگیرد (آذرکیش، ۱۴۰۰). کسب و کارها بویژه در ایجاد فرصتهای شغلی با سرمایه‌گذاری‌های پایین، توسعه‌های منطقه‌ای، توسعه‌های سازمانی شرکت‌های متکی بر اصول تکنولوژی، نوآوری محصولات و ایجاد روش‌های نوین، اهمیت بسزایی دارند.

نگاهی به نظام اقتصادی - اجتماعی در بسیاری از کشورهای پیشرفته و نو توسعه یافته‌ها نشان می‌دهد که ایجاد و حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط یکی از اولویتهای اساسی در برنامه‌های توسعه اقتصادی این کشورهاست. این بنگاه‌های اقتصادی با وجود آنکه به سرمایه‌گذاری کمتری نیاز دارند، بازدهی بیشتری داشته و در ایجاد اشتغال، ایجاد بستر مناسب برای نوآوری و اختراعات و افزایش صادرات این کشورها، نقشی مهم دارند. در بسیاری از کشورها این بنگاه‌ها، تامین کنندگان اصلی اشتغال تازه، مهد تحول و نوآوری و پیشرو در ابداع فناوری‌های نوین بوده‌اند. از سوی دیگر این کسب و کارها به دلیل ویژگی‌های منحصر به فرد خود می‌توانند از جاذبه‌های فراوانی برای بخش خصوصی برخوردار باشند، که این امر بسته به شرایط داخلی اقتصادی کشورها قوانین و سیاست‌های حمایتی در کشورهای گوناگون به عنوان الگویی موفق برای توانمندسازی علمی و صنعتی معرفی شده است (دریکوند و گلرد، ۱۴۰۰). در همین راستا امروزه اصلاحات اقتصادی از نوع تشکیل و راه‌اندازی کسب و کارهای کوچک و متوسط در بسیاری از کشورها بویژه کشورهای در حال توسعه به عنوان یک رویکرد راهبردی بشمار می‌رود و لزوم تغییر نقش دولت، توانمندسازی بخش خصوصی، رقابت پذیری اقتصاد و تعامل با قواعد جهانی سازی و... سیاست‌گذاری‌های مبتنی بر آزادسازی

اقتصاد و تقویت بخش خصوصی را برای توسعه فعالیتهای اقتصادی ضرورت می‌بخشد. ایجاد و حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط یکی از اولویتهای اساسی در برنامه‌های توسعه اقتصادی در بسیاری از کشورهای پیشرفته و در حال توسعه می‌باشد. بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط در ایجاد اشتغال و فراهم کردن بستر مناسب برای نوآوری نقشی مهم دارند. این قبیل از کسب و کارها از انعطاف پذیری بیشتری برخوردارند و کارآفرینی و خلاقیت بیشتری در آنها صورت می‌پذیرد. به بیان دیگر، کسب و کارهای کوچک و متوسط راحت‌تر می‌توانند خود را با تغییرات پرشتاب محیطی منطبق کرده و نسبت به عوامل اقتصادی و سیاسی سریع‌تر واکنش نشان دهند و ریسک کمتری را نسبت به شرکت‌های بزرگ متحمل می‌شوند.

نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج حاصل از پژوهش‌های افروزنیا و همکاران (۱۴۰۱)، اکبری (۱۴۰۱)، آذرکیش (۱۴۰۰)، حاجی‌کتابی تلک‌آبادی (۱۴۰۰)، دریکوند و گلرد (۱۴۰۰)، ولیخانی و ولیئی (۱۳۹۹)، مارسنون^{۱۰} و همکاران (۲۰۲۲)، لی بان^{۱۱} و همکاران (۲۰۲۲) و الیس^{۱۲} (۲۰۲۰) منطبق است. سیاست‌های اجرائی اشتغال کمیته امداد، برنامه‌ها و اقدامات مدیریتی، برنامه‌های آموزش شغلی، ثبات مدیریت، برون سپاری برنامه‌ها تعیین شدند توجه به پیامدهای حاصل از دستیابی به کارآفرینی اجتماعی سازمانی امری مهم بوده است که بررسی و تعیین آن از مهمترین عوامل برای تحریک و تهییج مدیران در راستای تصمیم‌گیری به منظور پیاده سازی رویکرد بالا است. در پژوهش بالا پیامدهای حاصل از پیاده سازی کارآفرینی اجتماعی سازمانی جای گرفتند. از جمله پیامدهای سطح خرد می‌توان به تمایل به کسب مهارت مشخص، افزایش شادابی و سلامت مددجویان، تمایل به انجام کارهای داوطلبانه، تعیین ارزش‌های زندگی، تمایل به کسب تجربه‌های جدید، تقویت انگیزه مددجویان، افزایش رضایت شغلی، مددجویان، تقویت روحیه، استقلال عمل و مسئولیت پذیری مددجویان، استقلال اقتصادی مددجو اشاره داشت (حاجی‌کتابی تلک‌آبادی، ۱۴۰۰).

همچنین پیامدهای سطح میانی؛ بازسازی استراتژی اشتغال و کارآفرینی کمیته امداد، استقرار نظام نیازسنجی و توان‌سنجی در سازمان کارآفرین، اجتماعی (کمیته امداد)، دستیابی به تعهد سازمانی، ایجاد زیرساخت‌های فرهنگی کارآفرینی اجتماعی، افزایش مشارکت و همکاری درون سازمانی، افزایش تعلق و تعهد سازمانی و پیامدهای سطح کلان؛ بهبود تصویر سازمان (کمیته امداد)، استقرار استانداردهای اجتماعی مالی در جامعه هدف، ایجاد اعتبار برای کمیته امداد، رشد کمیته امداد، هوشمندی محیطی سازمان، بهبود کیفیت خدمات کمیته امداد، افزایش رضایت مددجویان از سازمان، افزایش مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی کارکنان سازمان، افزایش سطح رفاه اجتماعی، توانمندسازی و کاهش فقر پیش‌بینی شدند. کلیدی‌ترین وظیفه مدیران سازمان‌هایی همچون کمیته امداد، سبب توجه همه جانبه به فرایند خودکفائی و اشتغال شده است که علاوه بر آشکارسازی جنبه‌هایی پنهان از این مهم، سبب تجمع شاخص‌های پراکنده پژوهش‌های مختلف در قالب مدلی جامع و بومی شده است (دریکوند و گلرد، ۱۴۰۰). در این زمینه پیشنهاد می‌شود در برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه مددجویان کمیته امداد استان خراسان شمالی از پتانسیل و توانمندی‌های خود مددجویان بهره گرفته شود. با توجه به اهمیت تحصیل فرزندان مددجویان و اهمیت آینده ساز بودن فرزندان در زمینه تحصیلی امکانات بیشتری در اختیار فرزندان (دانش‌آموزان) مددجویان کمیته امداد استان خراسان شمالی قرار گیرد. از طریق هماهنگی با بانک‌ها و مؤسسات

^{۱۰} Manson

^{۱۱} Li Ban

^{۱۲} Eliss

مالی ویژه اشتغال زایی، با ضمانت مددجویان کمیته امداد استان خراسان شمالی، وام اشتغال زایی در اختیار مددجویان قرار گیرد. از طریق هماهنگی با شرکت‌های بیمه، بیمه بهداشتی و سلامتی با کمک هزینه کمیته امداد در اختیار مددجویان قرار گیرد. جهت تقویت بعد مذهبی مددجویان از طریق جذب حمایت مالی خیرین، در مناسبت‌های مذهبی، مراسم‌های مذهبی همراه با اطعام ویژه مددجویان برگزار شود. با توجه به اینکه آموزش‌های مجازی می‌تواند تأثیر مناسبی بر آموزش مددجویان داشته باشد، بسته‌های آموزشی مناسب از طریق تشکیل گروه‌های اجتماعی مجازی به مددجویان ارائه شود.

References:

Afrozenia, Ali; Jandaghi, Gholamreza; Zarei Matin, Hassan and Morshedi Estehbanati, Seyyed Mahdi (1401). Presenting the creation model of social innovation in the Imam Khomeini Relief Committee (RA) with the classical foundation's data theory approach. *Journal of Public Management Research*, 56. 1-2۳

Azizi, Nematullah and Amraei Nia, Mozghan (2017). Analysis of lived experiences of women prisoners in Sanandaj city from technical and vocational training in prison. *Skill Education Quarterly*, 23. 73-9۱.

Bani Asad, Reza and Zibande, Hossein (2018). Challenges and solutions of exploiting the capacities of virtual space in the promotion and development of religious education. *International Interdisciplinary Journal*, 18. 155-178.

Birghi Fard, A. Karger, F. Salari. p. and Kargar, M. (2019). Student educational network

Derikund, Alireza and Gelard, Parvaneh (1400). Organizational social entrepreneurship model design: a qualitative research based on foundational data theory. *Entrepreneurship Development Quarterly*, 14(4). ۶۱۹-۶۳۸

Douglas, Simeon (2016). Examining the relationship between the education that the needy receive and the possibility of their greater success in the field of employment. *Sports and Sports Research Quarterly*, 87(3). 221-229.

Evans, I.N. (2010). Liberation theology, empowerment theory and social work practice with international social work under oppression, pp: 234-235.

Executive Regulations of Imam Khomeini Relief Committee's Family Education Plan (2019). Methodology for the comprehensive educational and training system plan of the Imam Khomeini (RA) relief committee in 2019

Ghanbari, Yusuf; Nouri, Razieh and Ghafoorzadeh, Hossein (2016). Evaluation of the role of the Imam Khomeini Relief Committee in the development of sustainable rural employment. *Quarterly Journal of Islamic Economics*, 64. 117-146.

Giles, Joy Gaston; Crandall, Rebecca; Maureen, Shauna. (2018). The effect of mobile education on the empowerment of institutions to provide services to the needy. *Journal of International Migration and Integration*. 20. 851-868.

Hamze Lo, Zahra and Saada Rahimi, Saman (2019). Investigating the quality of teaching and learning in happy cyberspace from the perspective of primary school students in the second semester of the academic year 2018-2۰۱۹. *Journal of new developments in psychology*. Number ۲۹. ۱-۱۴

Kayanian, Tektem; Zare, Massoud; Ilderabadi, Ishaq; Karimi Munghi, Hossein and Saber, Saman (2013). Examining the educational capability of health care center employees in training patients and clients. *Journal of Nursing Education*, 3(1). 51-60.

Mandizadeh, Marjan (2018). The role of poverty alleviation policies and the motivation of the poor in getting out of poverty: a case study of the aid of the Imam Khomeini (RA) relief committee in Sohr and

Firuzan districts of Isfahan. Master thesis of Isfahan University, Faculty of Administrative Sciences and Economics.

Mohammadi, Alireza; Amar, Timur and Moulai, Nasrallah (2018). Investigating the role of Imam Relief Committee (RA) policies in social empowerment of rural households, a case study: central district of Gilan province. Quarterly Journal of Economic Research and Agricultural Development of Iran 50(3). 577-593.

Mojadfar, Musa (2014). Educational Technology, Tehran: Anis Publications

Naseri, Samia and Salarzahi, Habibullah (2011). Investigating the impact of relief committee services on the empowerment of women heads of households. Shia Women's Journal, 28. 231-247.

Parpanchi, Seidabulfazl (2014). Explaining the role of social capital in empowering the clients covered by the relief committee (a case study of the clients covered by the relief committee in Baharestan). International conference of humanities, psychology and social sciences

Pouramiri, Shamsi (2018). Investigating the effect of structural and psychological empowerment on the job performance of Imam Khomeini Relief Committee (RA) employees in Bandar Abbas city. Master thesis of Islamic Azad University, Bandar Abbas Branch, Faculty of Humanities.

Salehian Mahmood. (2014). A step in the family education program. Association of parents and teachers. Tehran

Shakur, Ali; Shams Aldini, Ali and Javadi Haghghi, Seyed Ismail (2015). Assessing the performance of the relief committee in poverty alleviation in rural areas with emphasis on development parameters (case study: Shiraz city). Haft Hesar Environmental Studies Quarterly, 17. 81-63

Shirzadi, Mehdi (2019). The organizational image improvement model of the Imam Khomeini (RA) Relief Committee of Khuzestan province. Master thesis of Payam Noor University of Isfahan Province, Payam Noor Shahinshahr Center.

Talebzadeh, Mohsen. (2015). family Education. Tehran: Author's message

Walikhani, Masha Allah and Walei, Mohsen (2019). Explaining the development model and entrepreneurship education with the approach of job empowerment (case study: beneficiaries of the Imam Khomeini Relief Committee (RA) in Tehran Province). Iranian Social Development Studies Quarterly, 13(1). 100-166.

Zart, Nicole. (2020). The effect of training homeless people in order to create useful employment in society. Women's Sports Foundation 4 (1). 55-69